

SCIENTIFIC LETTERS
OF ACADEMIC SOCIETY OF MICHAL BALUDANSKY

ISSN 1338-9432

7 $\frac{6B}{2019}$

SCIENTIFIC LETTERS
OF ACADEMIC SOCIETY
OF MICHAL BALUDANSKY

ISSN 1338-9432

EDITORIAL OFFICE:

**Academic Society
of Michal Baludansky,**
Humenská 16,
040 11 Košice, Slovakia,
tel.: + 421 (0)903 275 823
e-mail: asmiba@asmiba.sk

EDITOR IN CHIEF:

- ▲ Ing. **Lenka DUBOVICKÁ**, PhD.,
Vice-president of Academic Society
of Michal Baludansky, Slovakia,
University of Central Europe of Skalica,
Slovakia

DEPUTY EDITORS IN CHIEF:

- ▲ Ing. **Peter TULEJA**, PhD.,
Technical University of Košice,
Slovakia
- ▲ Ing. **Michal VARCHOLA Jr.**, PhD.,
Technical University of Košice,
Slovakia

EDITORIAL ADVISORY BOARD:

- ▲ Dr.h.c.mult. prof. Ing. **Miroslav BADIDA**, PhD., Technical University of Košice, Slovakia
- ▲ Dr.h.c. prof. Dr. **Yuriy BOSHITSKIY**, PhD., Kyiv University of Law of the National Academy Sciences of Ukraine, Ukraine
- ▲ D.r.h.c. associate prof. **Badri GECHBAIA**, DrSc., Batumi Shota Rustaveli State University, Georgia
- ▲ D.r.h.c. prof. **Ketevan GOLETIANI**, DrSc., Batumi Navigation Teaching University, Georgia
- ▲ prof. **Oleksandr NESTEROV**, DrSc., Ural Federal University of Ekaterinburg, Russia
- ▲ prof. **Olha RUDENKO**, DrSc., Chernihiv National University of Technology, Ukraine
- ▲ prof. Dr. **Oleg SINEOKIJ**, DrSc., Zaporizhzhya National University, Ukraine
- ▲ Dr.h.c. Ing. **Heidy SCHWARCZOVÁ**, PhD., University of Central Europe of Skalica, Slovakia
- ▲ Academician of RAES **Vasil SIMCHERA**, DrSc., Russian Academy Economics Sciences, Russia
- ▲ Dr.h.c. prof.h.c. Ing. **Michal VARCHOLA**, PhD., President of Academic Society of Michal Baludansky, Slovakia
- ▲ prof. **Tomasz WOŁOWIEC**, PhD., University of Information Technology and Management in Rzeszow, Poland
- ▲ prof. **Nataliia ZAMKOVA**, DrSc., Vinnitsia Institute of Trade and Economics of Kiev National University of Trade and Economics, Ukraine

TO OUR READERS

Dear Reader,

this journal, the "Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky", has been conceived by the founders of the Michal Baludansky International Academic Society as a printed platform for exchanging knowledge between university scholars and experts of different countries who take a keen interest in the life and activity of the outstanding scientist, educationalist and statesman Michal Baludansky

Шановний читателю,

предлагаемый журнал «Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky» задуман основателями Академического сообщества Михаила Балудянского как печатаное издание по обмену знаний между учеными и специалистами разных стран, имеющих непосредственное отношение к жизни и деятельности выдающего ученого, педагога и государственного деятеля Михаила Балудянского.

Lenka Dubovicka
editor

ЗМІСТ

- 6 Мариняк Ярослав, Стецько Надія**
СЕКТОР ТУРИЗМУ ЕКОНОМІКИ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ
- 10 Мацишина Зоя, Вольська Світлана, Пацалюк Ірина**
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРАДИЦІЙ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА В ШКОЛАХ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ В ПЕРІОД ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ
- 14 Міхесенко Катерина**
ДВІ РЕСТАВРАЦІЇ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.
- 19 Нагорна Юлія**
КРИТЕРІЇ ВИЗНАЧЕННЯ АБРЕВІАТУР В АНГЛІЙСЬКОМУ ПИСЬМОВОМУ МОВЛЕННІ
- 22 Новік Ганна, Ус Вікторія**
ЧИННИКИ ФОРМОУТВОРЕННЯ ВИРОБІВ З МЕТАЛУ В ДИЗАЙНІ ІНТЕР'ЄРУ
- 28 Новохат Олег, Грицюк Галина**
МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ СУШІННЯ ПЕРЛІТУ РАДІАЦІЙНИМ СПОСОБОМ
- 32 Новицька Світлана, Янковська Любов**
ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В МЕЖАХ ПЕРСПЕКТИВНОГО РЕГІОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО ПАРКУ “БЕРЕЖАНСЬКЕ ОПІЛЛЯ”
- 39 Омельченко Ганна, Донченко Світлана**
ЛЮДИНООРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ЯК ШЛЯХ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ДИТЯЧОГО ОДЯГУ
- 43 Осипова Анастасія, Савенко Володимир**
ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО МОНИТОРИНГУ ПРОЦЕСІВ БУДІВЕЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА
- 52 Пакулова Тетяна**
КОМПРЕСИВНІ ПРОЦЕСИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВ
- 56 Пашкевич Калина, Костогриз Юлія, Векліч Анастасія**
ВИЗНАЧЕННЯ НЕОБХІДНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СУЧАСНИХ МОДЕЛЬЄРІВ-КОНСТРУКТОРІВ ОДЯГУ
- 61 Пацалюк Ірина**
ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНІ СМАКИ ЯК ДУХОВНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА ВЛАСТИВІСТЬ ОСОБИСТОСТІ
- 65 Подворчан Алла**
ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ЮРИСТА
- 70 Приголюк Світлана**
ОСОБЛИВОСТІ РЕЦЕПТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ ТА НАРАТИВНОГО ДИСКУРСУ В ПОВІСТІ «ЖЕРТВА» КАРЛА ЕМІЛЯ ФРАНЦОЗА
- 74 Радовенчик Ярослав, Трус Інна**
СТАН ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У 2018 РОЦІ
- 77 Савенко Владимир, Полосенко Александр**
УПРАВЛЕНЧЕСКИЕ ЗАДАЧИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОГО ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ОРГАНИЗАЦИИ
- 87 Сечейко Олена**
ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ПРОДУКТИВНИХ ЖИТТЄВИХ СТРАТЕГІЙ СУЧАСНИХ СТУДЕНТІВ
- 91 Семашко Тетяна**
ЕТНОСТЕРЕОТИПИ ЯК ЗАСІБ ФІКСАЦІЇ ОСОБЛИВОСТЕЙ МОВНОЇ ЕТНОСВІДОМОСТІ
- 95 Семененко Анжеліка**
МУЗЕЙНА ПЕДАГОГІКА ТА ЇЇ ОСВІТНІ МОЖЛИВОСТІ
- 99 Семібаламут Костянтин**
АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ КОМПЕНСАЦІЇ ЗАВАД АДАПТИВНИМИ ЦИФРОВИМИ АНТЕННИМИ РЕШІТКАМИ НА ОСНОВІ БАГАТОСТУПЕНЕВОГО КОМПЕНСАТОРА ЗАВАД
- 103 Шерман Зоя**
КОРОТКИЙ ОГЛЯД МЕТОДІВ ПОБУДОВИ ГРАЦІОЗНОЇ РОЗМІТКИ ГРАФІВ

Мацішина Зоя, Вольська Світлана, Пацалюк Ірина

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТРАДИЦІЙ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА В ШКОЛАХ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ В ПЕРІОД ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Анотація

В статті простежується використання народних традицій декоративно-прикладного мистецтва в школах західноукраїнських земель. Досліджуються особливості проблем вивчення декоративно-прикладного мистецтва в українській національній школі в період ХІХ – початку ХХ століття.

Ключові слова: *традиції; декоративно-прикладне мистецтво; школа; навчання; виховання; національна культура; століття.*

Matsishina Zoya, Volska Svitlana, Patsaliuk Iryna

FEATURES OF THE USE OF TRADITIONAL DECORATIVE-APPLIED ART IN SCHOOLS OF WESTERN UKRAINIAN LANDS IN THE PERIOD OF THE XIX - THE BEGINNING OF THE XX CENTURY

Abstract

In the article it is traced the use of folk traditions of arts and crafts in the schools of Western Ukrainian lands. The peculiarities of the study of arts and crafts in the Ukrainian national school during the period of the nineteenth and early twentieth centuries are studied.

Keywords: *traditions; arts and crafts; school; education; education; national culture; centuries.*

Постановка проблеми

Досить важливу роль у навчанні та вихованні школярів відіграє використання декоративно-прикладного мистецтва в школі. У кінці ХІХ – на початку ХХ ст. на всіх українських землях народне мистецтво перебувало у процесі творчого розвитку. В українських містах і селищах працювали майстри різних національностей, що значною мірою сприяло розвитку і збагаченню української культури. Народне мистецтво України має свої властивості, пов'язані з побутом і звичаями людей, навколишньою природою, що визначає особливість художньої мови і дає основні матеріали – дерево, глину, метали, кістку, вовну, льон тощо. Своєрідний рослинний і тваринний світ, місцеві краєвиди по-своєму впливають на характер орнаменту та інші особливості виробів декоративної творчості.

Виклад основного матеріалу дослідження

Найголовнішими видами декоративно-прикладної творчості цієї доби були: вишивка, різьба по дереву, гончарство, килимарство, народне малярство, писанкарство. Індивідуальна манера стилізації помітна в кожному селі, у кожній сім'ї. Узори на вишивках, писанках, кераміці, килимарстві дають уявлення про творчість їх майстрів, незліченне багатство орнаментальних мотивів. Наприклад, найбільшими центрами ткацтва були міста Київ, Ніжин, Чернігів, для виробів яких характерними були зображення птахів і дерев, квадратів і ромбів. Розмаїттям кольорів, орнаментів, технік відомі українські вишивки хрестиком, гладдю, мережкою, низю тощо. Українське народне гончарство характеризується великою різноманітністю форм посуду – від простих не полив'яних мисок і горщиків до вигадливих фігурних посудин розписаних та вкритих поливою. Основним осередком гончарного виробництва була Полтавщина. Харківщина славилася виробництвом сукна, полотна. Особливих здобутків у період кінця ХІХ – початку ХХ ст. здобули майстри-різьбярі по дереву, кращі традиції якого збереглися й донині [5, с. 24].

Аргументуючи цю точку зору, В. Титаренко справедливо стверджує, що важливим засобом формування естетичної культури особистості стає народне мистецтво, декоративно-прикладна творчість, опанування якими сприяє більш глибокому вивченню історії та традицій свого краю, народного побуту, національного одягу, звичаїв, національних обрядів.

Поряд з поділом творів декоративно-прикладної творчості за їх практичним призначенням у науковій літературі з другої половини ХІХ ст. утвердилася класифікація цих галузей за матеріалом (метал, кераміка, текстиль, деревина тощо) або за технікою виконання (різьблення, розпис, вишивання, вибивання, ливарництво, карбування, інтарсія тощо). Ця класифікація зумовлена важливою роллю конструктивно-технологічного початку в декоративно-прикладній творчості та її безпосереднім зв'язком із виробництвом. Вирішуючи практичні та художні завдання, декоративно-прикладна творчість належить водночас до сфери створення матеріальних і духовних цінностей. Її твори невіддільні від матеріальної культури відповідної епохи, тісно пов'язані з побутовим життям останньої, з тими або іншими місцевими етнічними та національними особливостями, соціально-груповими відмінностями [5, с. 15].

Отже, на думку В. Титаренко, оскільки художнє ремесло завжди було масовим заняттям, його можна було навчитись у відповідних майстернях чи цехах. Проте відомо, що цьому сприяло й використання сімейних традицій, бо впродовж віків саме родина забезпечувала збереження і розвиток відповідних ремесел.

Л. Бутенко у праці «Виховання загальної культури старшокласників засобами мистецтва» [1] зазначає, що процес виховання культури особистості є принципово незавершеним і продовжується протягом усього

життя людини. Однак, базові основи цієї культури закладаються саме в дитинстві, у шкільному віці. Вільний, гармонійний вступ школяра у різні соціокультурні групи, орієнтація в постійно змінному інформаційному світі, реалізація планів самовизначення можливі лише за наявності в дітей загальної культури, що базується на загальнолюдських цінностях. Якщо взяти до уваги, що кожна особистість індивідуальна та неповторна у власному культурному розвитку, то загальна культура є саме тією культурологічною основою, котра об'єднує всі прояви людського в людині незалежно від національної та соціальної приналежності.

Загальна культура особистості визначається як мінімально необхідний комплекс загальнокультурних знань, ідей, закладених у них уявлень, універсальних способів пізнання, мислення, форм практичної діяльності, без оволодіння якими неможливі взаєморозуміння, взаємодія людей, гармонія особистості та суспільства. Відповідно до діалектики загального та одиничного, культура особистості як одиничне явище може реалізуватися у культурному бутті людства лише через загальне, тобто через свою інваріантну основу – загальну культуру особистості. Визначення базових основ культури особистості має принципове значення не лише для розвитку культурної людини, але й для збереження й трансляції культурних цінностей усього людства [1, с. 2].

Процес виховання загальної культури є відтворенням культури, що накопичена в суспільстві, та стимулюванням внутрішнього саморозвитку індивіда. Її базові основи закладаються в школі й особливо актуальні в старшому шкільному віці, коли відбувається усвідомлення цілісної картини світу та місця людини в соціокультурному просторі цього світу. Педагогічні проблеми виховання загальної культури школярів є закономірним відображенням суперечностей між ідеалом культурної людини та недостатньо дієвим механізмом виховного процесу в середніх навчальних закладах, між вимогами суспільства до якості загальної підготовки та реальним станом культурного рівня молоді [1, с. 2-3].

Могутнім засобом виховання загальної культури є мистецтво, яке, на думку М. Бахтіна, забезпечує можливість відкрити глибини людської свідомості, що є водночас і її вершинами. Мистецтво, відтворюючи у художньому образі принципово новий рівень діяльності, є універсальним засобом бачення світу очима іншої людини, перетворенням зовнішніх культурних смислів у внутрішній духовний світ особистості. Воно сприяє духовній єдності людей, викристалізовує риси людської спорідненості. Відбувається явна невідповідність між виховним потенціалом мистецтва і відсутністю належної уваги до нього як засобу загальнокультурного виховання школярів.

Особливої значущості виховання загальної культури засобами мистецтва набуває в старшому шкільному віці – у період самовизначення, пошуку духовного ідеалу тощо [1, с. 3].

У педагогічній науці існують різні підходи до визначення базових основ культури особистості. Враховуючи її діалектичну єдність із загальною культурою, діяльнісний та культурологічний підходи, до складу загальної культури особистості включено пізнавальну культуру, моральну культуру, емоційну та естетичну культуру, культуру світогляду. Виховання трудової та фізичної культури, на нашу думку, може здійснюватися опосередковано [1, с. 14].

Певною мірою цьому сприяли нові історичні умови господарювання. В українських містах, містечках і селищах існували цехові й позацехові ремесла. Поглиблення суспільного поділу праці, збільшення кількості ремісників-ткачів та їхніх професій, пожвавлення торгівлі зумовили виникнення такої форми текстильного виробництва як мануфактура, що стало перехідним етапом від дрібного ремісничого виробництва до капіталістичної машинної промисловості.

К. Гомолац у своєму посібнику «Основні принципи побудови плаского орнаменту і методика декоративного курсу» (1920) [2]. порушує значення декоративно-прикладного мистецтва у житті народу. На думку автора, форми його вияву є невід'ємним явищем культурного життя людини в усіх суспільних прошарках усіх народів, у всі часові періоди, у кожному предметі, що його торкаються руки людини. Воно «обплітає» орнаментом глиняні горшки, «вгризається» у дерево, цеглу і камінь, сплітає нитки в узорчаті тканини, вигинає метал, переносить на папір нові світи. «Можна сказати без перебільшення, що мистецтво з'являється всюди, де людська рука творить нові форми» [2, с. 3] і є оригінальним явищем, оскільки втілює у собі почуття прекрасного, що є складовою частиною людської душі.

Витвори людських рук К. Гомолац поділяє на дві групи: технічні, прикладні й витвори мистецтва. Цей поділ досить умовний і виникає як потреба створити певний предмет, а почуття прекрасного диктує бажання надати йому певної форми (оздобити і т. п.). Людина, вийшовши від наслідування природи, вступила в сферу декоративно-прикладного мистецтва цілком самостійно й одразу розвивалася всесторонньо, даючи початок усіх основних його напрямків [2, с. 4].

К. Гомолац стверджує, що орнамент опирається на геометричні форми і впливає з почуття гармонії, ритму, без якого немає ані образу, ані архітектури, немає взагалі образотворчого мистецтва, так як без почуття ритму і гармонії звуку немає музики, поезії, танцю [2, с. 17].

Декоративно-прикладне мистецтво полягає у облагородженні і оздобленні якогось предмету, який творить людина. Існує для цього якийсь матеріал, на якому воно розвивається, знаряддя, способи і техніка.

Геометрія і декоративно-прикладне мистецтво використовує геометричні фігури, де геометрія займається абстрактними фігурами, досліджуючи їх логічні зв'язки, а декоративно-прикладне мистецтво винятково матеріальними фігурами, і не полягає на співвідношенні фігур самих по собі, а на враженнях, які

викликають ці фігури та їх співставлення. Є матеріали і техніки, які вимагають декоративних форм простих, а інші – розвитку більш складних, багатших та вільніших [2, с. 18-19].

Автор детально розглядає види орнаментів від найпростішого до найскладнішого з використанням відповідної термінології: декоративний мотив, дорійський та іонійський порядок (при використанні чорних та білих квадратів), симетрія та асиметрія, односторонні та двосторонні мотиви, повторюваність і сталість, площинний ритм, ритмічний центр (середина) орнаменту, просторова вісь орнаменту, будова орнаменту, постулат однозначності декоративних елементів, матеріальна однорідність, засади ритмічної кристалізації, крива та ламана лінії, спіральна та хвиляста лінії, галузковий порядок і т. ін.; техніки з використанням пензля.

Особливу увагу звертає на колористику, зв'язок між будовою орнаменту та кольорами. На прикладі ткацтва розглядає особливості килимарства, а також наводить вправи з витинанкової техніки; подає основи писанкарства з урахуванням різноманітних технік. Посібник насичений відповідними ілюстраціями [2, с. 16]

Однією з найфаховіших українських шкіл крою та шиття на початку ХХ ст. у Львові був навчальний заклад, утворений в 1900 році при художньо-промисловій спілці «Труд». У цей час у місті функціонували невеличкі майстерні, дрібні підприємства з пошиття одягу, салони мод. Згідно з архівними даними, тут працювали кравецькі майстри Антоніни Мазовецької, Амалії Штейн, Адольфа Саммера, заклад із виготовлення парасоль Лізи Кесслер, декілька мистецьких салонів мод («Салон мод», «Мак», «Будинок мод» та інші) [4, с. 183].

У 1910 р. скрізь по Галичині та Буковині діяли українські організації «Просвіта», «Жіноча Громада», доволі активно працювали такі центри й гуртки і на Буковині. У 1910 р. буковинський «Гурток вишивки» отримав Золоту медаль на виставці у Відні. Аналогічний успіх був й на виставці вишивки у 1912 р., яку відвідало 1000 осіб [4, с. 189].

Давні культурно-мистецькі центри Волині – Острог, Кременець, Луцьк та інші – відкрили для світу чималу кількість українських митців, котрі захоплювалися архаїчною естетикою, мали значний вплив на розвиток художніх ремесел. Так, програма студій передбачала опанування технікою розпису аквареллю, олійного живопису, темпери та основ скульптурного моделювання; курс історії мистецтва, в якому наголошувалось на збереженні народного мистецтва, зокрема, особливо поширеного на Поліссі та волинських землях ткацького промислу. До вивчення автентичних народних традицій, насамперед, спонукала й негативна практика деяких ткацьких майстерень. Згідно з дослідженнями Ю. Лашука [3], у ткацькій майстерні Овруцького жіночого монастиря (1905) розповсюджували альбомні зразки псевдонародних мотивів у їдких кольорах хімічних барвників. Подібну практику критично оцінювали митці-педагоги міста Кременця.

Висновки

Отже, історичні факти, архівні матеріали та спогади сучасників свідчать про те, що в кінці ХІХ – початку ХХ ст. існувало досить багато різноманітних майстрів, приватних шкіл декоративно-прикладного мистецтва, де панували творчий ентузіазм і серйозне ставлення до мистецьких завдань, а це було важливим чинником виховання національної культури учнів засобами декоративно-прикладного мистецтва кінця ХІХ – початку ХХ ст.

Список використаних джерел та літератури

- [1] Бутенко Л. Л. Виховання загальної культури старшокласників засобами мистецтва: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Л. Л. Бутенко. – Харків, 1994. – 24 с.
- [2] Homolacs K. Podstawowe zasady budowy ornamentu płaskiego i metodyka kursu zdobniczego / Karol Homolacs. – Lwów ; Warszawa : Książnica polska Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych, 1920. – 277 s.
- [3] Левківський М. В. Історія педагогіки : навч. посібник / М. В. Левківський, О. М. Микитюк ; за ред. М. В. Левківського. – Харків : ОВС, 2002. – 240 с.
- [4] Маланюк П. М. Освітні тенденції та виховні ідеали просвітницьких сподвижників Галичини / П. М. Маланюк. – Тернопіль : ТДПУ, 2000. – 160 с.
- [5] Титаренко В. П. Теорія і практика формування естетичної культури майбутніх учителів трудового навчання засобами українських народних промислів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук : спец. «Д 26.452.04» / В. П. Титаренко. – Київ, 2009. – 39 с.

References

- [1] Butenko L. L. Education of general culture of senior pupils by means of art: author's abstract. dis for the sciences. degree dock ped Sciences: special 13.00.01 "General Pedagogics and History of Pedagogy" / L. L. Butenko. - Kharkiv, 1994. - 24 p.
- [2] Homolacs K. Podstawowe zasady budowy ornamentu płaskiego i metodycznego zdobniczego / Karol Homolacs. - Lwów; Warszawa: Książnica polska Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych, 1920. - 277 s.
- [3] Levkovsky M. V. History of pedagogy: taught. manual / M. V. Levkovsky, O. M. Nikitiuk; ed. M. V. Levkovsky - Kharkiv: ATS, 2002. - 240 p.

- [4] Malaniuk P. M. Educational tendencies and educational ideals of the educational associate of Galicia / P. M. Malanyuk. - Ternopil: TPPU, 2000. - 160 p.
- [5] Titarenko V. P. Theory and practice of formation of aesthetic culture of future teachers of labor education by means of Ukrainian folk crafts: author's abstract. dis for the sciences. degree dock ped Sciences: special "D 26.452.04" / V.P. Titarenko. - Kyiv, 2009. - 39 p.

Matsishina Zoya, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Fine Arts, Design and Methods of Teaching them at the Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatyuk, Ternopil, ul. Vinnichenko, 10, Ukraine, 46027, *e-mail*: zoya.macishina80@ukr.net. *Where and when she graduated*: Rivne State Pedagogical University, Rivne, 2001. *The most relevant publication outputs*: 1. Education of national culture among pupils of secondary schools by means of arts and crafts (XIX - beginning of XX century). monograph / Z. A. Matsishina; Ed. d. ped. Mr. Prof. AV Whirlwind - Ternopil: Vector, 2017. - 214 pp. 2. Matsyshina Z. A. Traditions of use of decorative and applied art in schools of Ukraine / Z. A. Matsyshyn // Scientific notes of Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatyuk. Series: Art Studies. - Ternopil, 2010. - Vip. 1. - pp. 203-207.

Volska Svitlana, Associate Professor of the department of Fine Arts, Design and Methodology of Teaching of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Honored Painter of Ukraine.

Patsaliuk Iryna - Doctor of philosoph, Associate professor, Department of Fine Arts, Design and Methods of Teaching them, Volodymyr Hnatyuk Ternopil National Pedagogical University. Ukraine, Ternopil, 2 Maxyma Kryvonosa str., *e-mail*: irapatsaliuk@gmail.com. *Where and when she graduated*: Y. Galan Ternopil State Pedagogical Institute, 1992. *The most relevant publication outputs*: 1. Pacalyuk I. I. Zaluchennya cinnostej etnokulturi u navchalno-vihovnu diyalnist vchitelya obrazotvorchogo mistectva // Naukovi zapiski TNPU im. V. Gnatyuka. Seriya: Mistectvoznavstvo. - 2012. - № 2. - S. 217-221. 2. Pacalyuk I. I. Mozhливosti obrazotvorchogo mistectva u formuvanni hudozhno-estetichnoyi kulturi molodshih shkolyariv // Naukovi zapiski Ternopil'skogo nacionalnogo pedagogichnogo universitetu im. Volodimira Gnatyuka. Seriya: Mistectvoznavstvo / [za red. O. S. Smolyaka]. - Ternopil: Vidavnicтво TNPU im. V. Gnatyuka, 2013. - № 1 - S. 167-172. 3. Pacalyuk I. I. Zaluchennya interaktivnih metodiv navchannya do vkladannya misteckih disciplin // Pidgotovka majbutnih uchiteliv do realizaciji derzhavnogo standartu pochatkovoyi zagalnoyi osviti / Za zag. red. V. M. Chajki. - Ternopil: Vid-vo TNPU im. V. Gnatyuka, 2013. - S. 73-75. 4. Pacalyuk I. I. Privlechenie cennostej etnokultury v uchebno-vospitatelnuyu deyatelnost uchitelya izobrazitel'nogo iskusstva kak faktor vospitaniya nacionalnogo esteticheskogo vkusa // Scientific Letters of Michal Baludansky. Journal published by Akademic Sosieti of Michal Baludansky, Humenskf 16/ 04011 Kosice, Slovakia. - Volume 4, No. 6/2016. - s. 98-100. 5. Pacalyuk I. I. Naukova interpretaciya sutnosti estetichnogo smaku yak osnova formuvannya pedagogichnih vpliviv na estetichnij smak osobistosti // Zbirnik naukovih prac Umanskogo derzhavnogo pedagogichnogo universitetu imeni Pavla Tichini. - 2016. - № 2 (gruden). - S. 34- 36. 6. Pacalyuk I. I. Estetiko-vihovnij potencial urokiv obrazotvorchogo mistectva // Visnik naukovo-doslidnoyi laboratoriyi «Inklyuzivna pedagogika» za materialami II Vseukrayinskoyi naukovo-praktichnoyi konferenciyi «Inklyuzivna osvita: teoriya, metodika, praktika» / [gol. red. Demchenko I.O.]. - Uman: ALMI, 2016. - Vip. II. - S. 74-76. 7. Pacalyuk I. I. Formuvannya klyuchovih kompetentnostej na urokah obrazotvorchogo mistectva v uchniv pochatkovih klasiv / Iryna Pacalyuk // Materiali HHHVIII Vseukrayinskoyi naukovo-praktichnoyi internet-konferenciyi «Vitchiznyana nauka na zlami epoh: problemi ta perspektivi rozvitku» (14 grudnya 2017 roku): zbirnik naukovih prac - Pereyaslav-Hmelnickij: Pereyaslav-Hmelnickij derzhavnij pedagogichnij universitet im. G. Skovorodi, 2017. - S. 314-325. 8. Pacalyuk I. Volodimir Melnik - pedagog, zhivopisec, skulptor. Mistecka diyalnist u suchasnomu sociokulturnomu prostori. (25-litnij tvorchij vnesok fakultetu mistectv Ternopil'skogo nacionalnogo pedagogichnogo universitetu im. V. Gnatyuka): kolektivna monografiya / za zag. redakciyeyu B.O. Vodyanogo, O. S. Smolyaka, Z. M. Stelmashuka. Ternopil: Vid. Shkafarovskij Yu. M., 2018. - S. 374-400. 9. Pacalyuk I. Vzayemonastupnist misteckoyi osviti u rakursi NUSh // Mistectvo u nelinijnomu prostori: materialy Mizhnarodnoyi naukovopraktichnoyi konferenciyi / [redkol. L. Kondracka, B. Vodyanij, M. Mushinska]. Ternopil: Redakcijno-vidavnichij viddil TNPU im. V. Gnatyuka, 2018. 132 s. S. 45-49.